

Η αιγοπροβατοτροφία στην περίοδο 2006-2013. Προοπτικές ανάπτυξης

Κυριάκος Ζέρβας, Τεχνολόγος Τροφίμων

Ιάκωβος Ορφανίδης, Χειριστής Η/Υ – Προγραμματιστής

Τμήμα Μητρώων & Διαχείρισης Παραγωγής και Εργαστηρίων Γάλακτος

Η αιγοπροβατοτροφία είναι ο σημαντικότερος κλάδος της ζωικής παραγωγής και του τομέα της κτηνοτροφίας στη χώρα μας: συμβάλλει σημαντικά στην εθνική μας οικονομία, καθώς παρέχει εισόδημα και απασχόληση σε χιλιάδες οικογένειες, στην ανάπτυξη της Περιφέρειας και στη διατήρηση του κοινωνικού ιστού, ιδιαίτερα στις μειονεκτικές περιοχές (ορεινές, νησιωτικές, κ.λπ.). Δεδομένου ότι η χώρα μας είναι ελλειμματική στα κυριότερα κτηνοτροφικά προϊόντα, τα δε προϊόντα του κλάδου της αιγοπροβατοτροφίας δεν υφίστανται το σκληρό ανταγωνισμό της βόειας παραγωγής από την ευρωπαϊκή αγορά, ενδείκνυται η μελλοντική της ανάπτυξη, με τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για την επίλυση των διαρθρωτικών προβλημάτων του κλάδου.

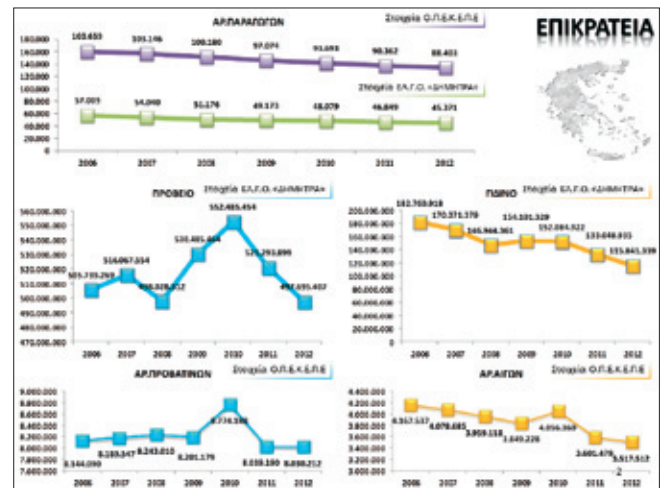
Η αιγοπροβατοτροφία ήταν και είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την ελληνική παράδοση. Τα αγνά γαλακτοκομικά μας προϊόντα, που παράγονται κυρίως από ελληνικό αιγοπρόβειο γάλα, αποτελούν βασικά στοιχεία της Μεσογειακής Διατροφής. Η αναγνώρισή της από την UNESCO, ως Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, θα μπορούσε να αξιοποιηθεί στις δράσεις για την προώθηση & προβολή τους.

Παράλληλα, η καταγραφή όλων των γαλακτοκομικών προϊόντων που παράγονται στη χώρα και ιδιαίτερα των παραδοσιακών τυριών, η αξιοποίησή τους μέσω διαδικασιών πιστοποίησης (ως προϊόντα ΠΟΠ, νησιωτικά, παραδοσιακά, ορεινά, κ.λπ.) και η δημιουργία σχετικού Μητρώου στον ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ θα συμβάλει σημαντικά στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων.

Η αιγοπροβατοτροφία στην περίοδο 2006 – 2012

Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ και του ΟΠΕΚΕΠΕ, στην περίοδο 2006-2012:

- ο αριθμός των αιγοπροβατοτροφικών εκμεταλλεύσεων μειώθηκε περίπου κατά 15.000
- ο αριθμός των θηλυκών αιγοπροβάτων μειώθηκε περίπου κατά 764.000 (114.000 προβατίνες και 650.000 αίγες)

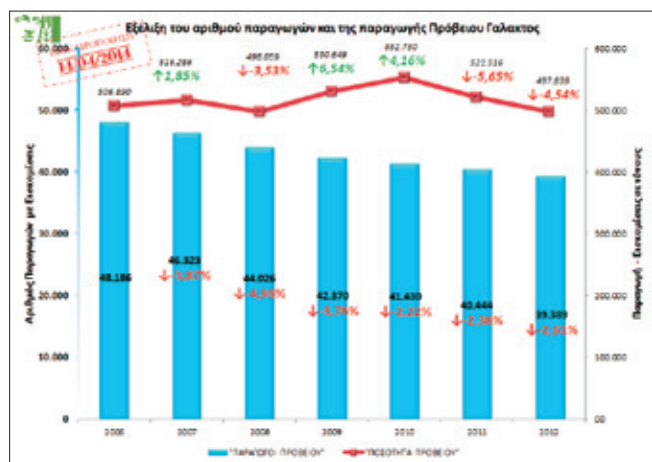
Πορεία εξέλιξης των αιγοπροβατοτροφικών εκμεταλλεύσεων και της διακινούμενης ποσότητας πρόβειο & γίδινο γάλακτος στην περίοδο 2006-2012 (στοιχεία ΟΠΕΚΕΠΕ & ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ).

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Εκκρεμεί η καταχώρηση μέρους των δηλωθέντων στοιχείων εισκομίσεων γάλακτος, λόγω έλλειψης στοιχείων ταυτοποίησης των κτηνοτρόφων-παραγωγών.

- ο αριθμός των αιγοπροβατοτρόφων, με παραδόσεις γάλακτος, μειώθηκε περίπου κατά 11.640
- η διακινούμενη ποσότητα γάλακτος μειώθηκε περίπου κατά 75.950 τόνους (9.050 τόνους στο πρόβειο και 66.900 τόνους στο γίδινο).

Αξίζει να σημειωθεί, ότι στο διάστημα 2010 έως 2012 υπήρξε σημαντική μείωση στον αριθμό των θηλυκών αιγοπροβάτων (-744.000 προβατίνες & -539.000 αίγες), αλλά και μείωση στις ποσότητες του παραγόμενου και διακινούμενου αιγοπρόβειο γάλακτος (-54.900 τόνοι στο πρόβειο και -36.200 τόνοι στο γίδινο).

Ο συνολικός αριθμός των αιγοπροβατοτροφικών εκμεταλλεύσεων της χώρας, το έτος 2012 ήταν 88.403, σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΠΕΚΕΠΕ. Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ, το έτος 2012, διακίνησαν αιγοπρόβειο

Πορεία εξέλιξης του αριθμού παραγωγών και της διακινούμενης παραγωγής πρόβειου γάλακτος στην περίοδο 2006-2012 (στοιχεία ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ).

γάλα 45.371 παραγωγούς. Στην παραγωγή και διακίνηση γάλακτος, συμμετείχε περίπου το 70% των προβατινών και το 55% των αιγών.

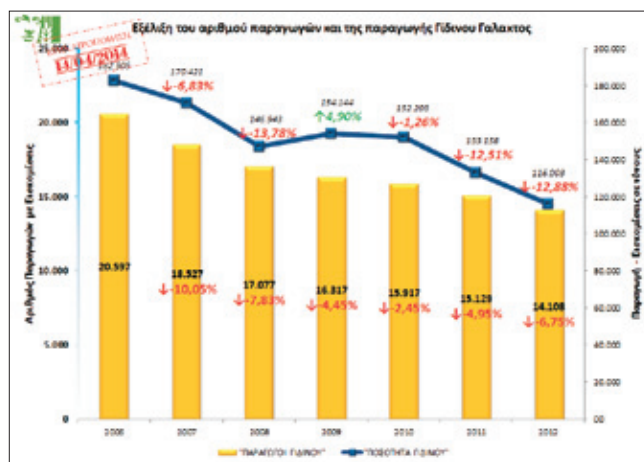
Από τη στατιστική ανάλυση των στοιχείων του ΟΠΕΚΕΠΕ & του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ προκύπτει ότι, 2.800 αιγοπροβατοτροφικές εκμεταλλεύσεις με συνολικό αριθμό θηλυκών ζώων, ανά εκμετάλλευση, >300, δεν εμφανίζουν παραδόσεις γάλακτος.

Για την καλύτερη κατανόηση, παρατίθενται στοιχεία και διαγράμματα σχετικά με την πορεία εξέλιξης των αιγοπροβατοτροφικών εκμεταλλεύσεων, με βάση τον αριθμό των ζώων, τη διακινούμενη παραγωγή γάλακτος, τον αριθμό των εκμεταλλεύσεων και τον αριθμό των θηλυκών ζώων, για την περίοδο 2006 - 2012.

Από τα παραπάνω διαγράμματα προκύπτει ότι, στο χρονικό διάστημα 2006 έως και 2012 η διακινούμενη ποσότητα του πρόβειου γάλακτος μειώθηκε κατά 1,8% περίπου ενώ η αντίστοιχη ποσότητα του γίδινου γάλακτος μειώθηκε κατά 36,6% περίπου. Στο μεσοδιάστημα 2008-2010 υπήρξε μια ανάκαμψη στην παραγωγή και διακίνηση του αιγοπροβειού γάλακτος, παρουσιάζοντας μια αύξηση περίπου 10,9% στο πρόβειο γάλα και 3,6% στο γίδινο γάλα. Τα παραπάνω εν μέρει οφείλονται και στην εφαρμογή της ποιοτικής ενίσχυσης στο αιγοπροβειο γάλα (ΚΥΑ 320679/9-11-2005 ΦΕΚ 1613 Β).

Από τις δηλώσεις ζωικού κεφαλαίου στην Ενιαία Ενίσχυση προκύπτει ότι, στο διάστημα 2006 - 2012 μειώθηκαν σημαντικά οι αιγοπροβατοτροφικές εκμεταλλεύσεις με συνολικό αριθμό θηλυκών ζώων <200 καθώς και οι εκμεταλλεύσεις με συνολικό θηλυκών αριθμό ζώων >500. Αντίθετα, αυξήθηκαν οι αιγοπροβατοτροφικές εκμεταλλεύσεις με συνολικό αριθμό θηλυκών ζώων από 200 έως και 500.

Στοιχεία ΟΣΔΕ 2006 - 2012 (κλάσεις με βάση τον αριθμό ζώων/αιγοπροβατοτροφική εκμετάλλευση).

Πορεία εξέλιξης του αριθμού παραγωγών και της διακινούμενης παραγωγής γίδινου γάλακτος στην περίοδο 2006-2012 (στοιχεία ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ).

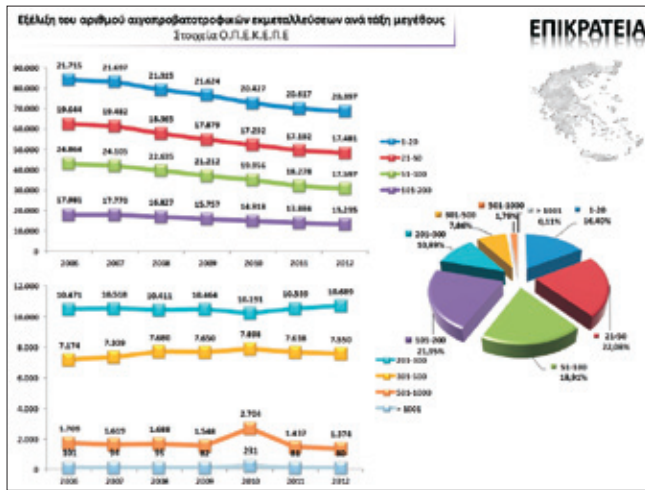
- (1 έως 20): $21.715 - 20.397 = 1.318$, μείωση 6,07%
- (21 έως 50): $19.644 - 17.481 = 2.163$, μείωση 11,01%
- (51 έως 100): $24.864 - 17.597 = 7.267$, μείωση 29,23%
- (101 έως 200): $17.981 - 13.235 = 4.746$, μείωση 26,39%
- (201 έως 300): $10.471 - 10.689 = -218$, αύξηση 2,08%
- (301 έως 500): $7.174 - 7.550 = -376$, αύξηση 5,24%
- (501 έως 1.000): $1.709 - 1.374 = 335$, μείωση 19,60%
- (>1.000): $101 - 80 = 21$, μείωση 20,79%

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Μεταξύ των ετών 2010 και 2012 υπήρξε σημαντική μεταβολή στην κλάση (501 έως 1.000 ζώα): $2.704 - 1.374 = 1.330$, μείωση 49,19%.

Από τα στοιχεία του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ προκύπτει ότι, στο χρονικό διάστημα 2006 - 2012 μειώθηκε ο αριθμός των κτηνοτρόφων-παραγωγών καθώς και οι συνολικές ετήσιες διακινούμενες ποσότητες γάλακτος των κλάσεων Α έως και Ζ, δηλαδή με παραδόσεις <40.000 κιλά. Αντίθετα, στις κλάσεις Η έως και Κ, δηλαδή με ετήσιες παραδόσεις γάλακτος >40.000 κιλά, αυξήθηκαν τόσο ο αριθμός των κτηνοτρόφων-παραγωγών όσο και οι διακινούμενες ποσότητες γάλακτος.

Στοιχεία ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ 2006 - 2012 (κλάσεις με βάση τη συνολική διακινούμενη ποσότητα γάλακτος, σε κιλά).

- Α (<1.000): μείωση 39,81% των παραγωγών και μείωση 38,56% της ποσότητας
- Β (1.000 έως 2.500): μείωση 30,34% των παραγωγών και μείωση 29,13% της ποσότητας
- Γ (2.501 έως 5.000): μείωση 21,44% των παραγωγών και μείωση 21,44% της ποσότητας
- Δ (5.001 έως 10.000): μείωση 13,98% των παραγωγών και μείωση 14,56% της ποσότητας
- Ε (10.001 έως 20.000): μείωση 21,67% των παραγωγών και μείωση 21,47% της ποσότητας

Εξέλιξη του αριθμού των αιγοπροβατοτροφικών εκμεταλλεύσεων, ανά τάξη μεγέθους, στην περίοδο 2006 – 2012 (στοιχεία ΟΠΕΚΕΠΕ).

- Ζ (20.001 έως 40.000): μείωση 12,59% των παραγωγών και μείωση 12,39% της ποσότητας
- Η (40.001 έως 100.000): αύξηση 0,8% των παραγωγών και αύξηση 1,72% στην ποσότητα
- Θ (100.001 έως 150.000): αύξηση 33,61% των παραγωγών και αύξηση 34,44% της ποσότητας
- Ι (150.001 έως 200.000): αύξηση 76,19% των παραγωγών και αύξηση 75,21% της ποσότητας
- Κ (>200.000): αύξηση 144,44% των παραγωγών και αύξηση 166,61% της ποσότητας

Ενδεικτικά παρουσιάζεται η πορεία εξέλιξης του αριθμού παραγωγών και της διακινούμενης γαλακτοπαραγωγής, για τις «κλάσεις» από 10.000 κιλά έως και 150.000 κιλά.

Σε ότι αφορά το έτος 2012:

- Το 18,68% των παραγωγών διακίνησε συνολικές ποσότητες γάλακτος/ανά εκμετάλλευση, μικρότερες από 2.500 κιλά, που αντιστοιχούν στο 1,79% της συνολικής ετήσιας διακινούμενης ποσότητας γάλακτος.

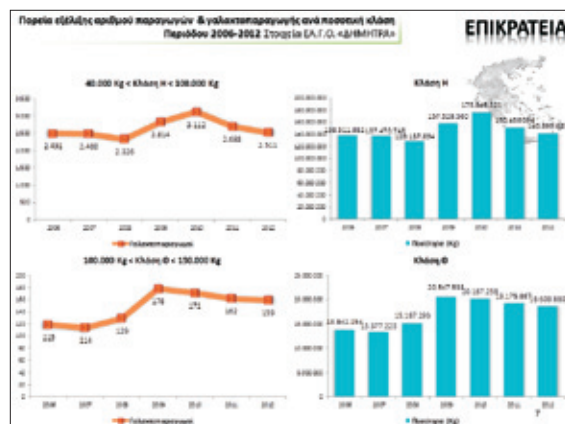
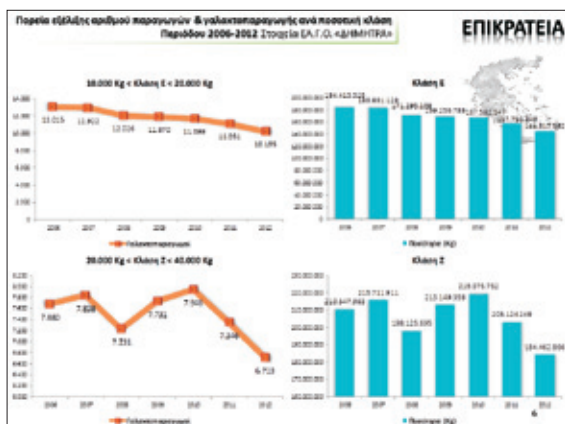
- Το 37,99% των παραγωγών διακίνησε συνολικές ποσότητες γάλακτος/ανά εκμετάλλευση από 2.501 έως 10.000 κιλά, που αντιστοιχούν στο 16,27% της συνολικής ετήσιας διακινούμενης ποσότητας γάλακτος.
- Το 37,30% των παραγωγών διακίνησε συνολικές ποσότητες γάλακτος/ανά εκμετάλλευση από 10.001 έως 40.000 κιλά, που αντιστοιχούν στο 53,79% της συνολικής ετήσιας διακινούμενης ποσότητας γάλακτος.
- Το 5,54% των παραγωγών διακίνησε συνολικές ποσότητες γάλακτος/ανά εκμετάλλευση από 40.001 έως 100.000 κιλά, που αντιστοιχούν στο 23,02% της συνολικής ετήσιας διακινούμενης ποσότητας γάλακτος.
- Το 0,49% των παραγωγών διακίνησε συνολικές ποσότητες γάλακτος/ανά εκμετάλλευση, μεγαλύτερες από 100.000 κιλά, που αντιστοιχούν στο 5,13% της συνολικής ετήσιας διακινούμενης ποσότητας γάλακτος.

Στοιχεία έτους 2013

Από τα στοιχεία που διαθέτει ο ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ προκύπτει ότι, το έτος 2013 υπήρξε αύξηση στην παραγόμενη και διακινούμενη ποσότητα αιγοπροβάου γάλακτος. Πιο συγκεκριμένα, στην περίοδο Ιανουαρίου-Αυγούστου 2013 υπήρξε μια αύξηση στη διακινούμενη ποσότητα γάλακτος σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του έτους 2012, περίπου 4,5% στο πρόβειο γάλα και 6,5% στο γίδινο γάλα.

Προοπτικές Ανάπτυξης

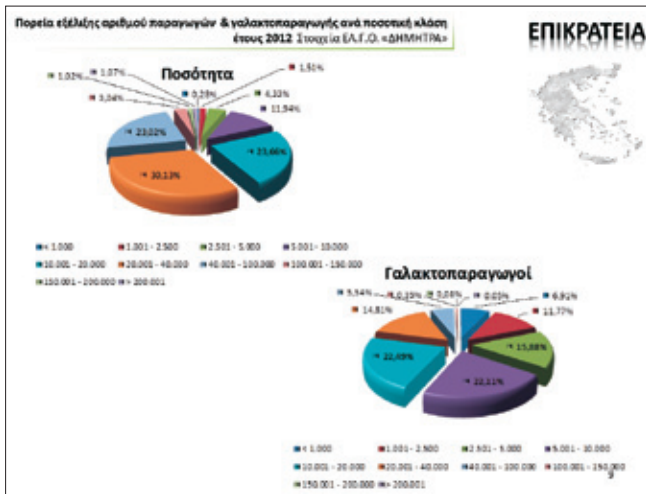
Στην εποχή μας βιώνουμε μια παγκόσμια οικονομική κρίση και για το λόγο αυτό ο αγροτικός τομέας και ειδικότερα ο κλάδος της Κτηνοτροφίας, μπορεί να συμβάλει στην αντιστροφή του αρνητικού κλίματος. Οι αυξημένες διατροφικές ανάγκες σε όλο τον πλανήτη, αλλά και οι σημαντικές ελλείψεις σε ζωικά τρόφιμα στη χώρα μας, θα πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη τόσο από τους κτηνοτρόφους όσο και από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς. Η ενημέρωση των καταναλωτών για στήριξη των προϊόντων που προέρχονται από την ελληνική κτηνοτροφία (γαλακτοκομικά, κρέας κ.λπ.), μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη του κλά-

ΠΙΝΑΚΑΣ 5 κλάσεις E & Z

ΠΙΝΑΚΑΣ 6 κλάσεις Η & Θ

Αριθμός παραγωγών και διακινούμενη γαλακτοπαραγωγή, ανά ποσοτική κλάση. Στοιχεία έτους 2012 (ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ).

δου. Η πολιτεία από την πλευρά της θα πρέπει να σταθεί αρωγός στην προσπάθεια αυτή.

Με αφορμή τα παραπάνω, προτείνονται τα εξής:

- 1. Ποιοτικό παρακράτημα.** Η εφαρμογή των μέτρων της ΚΥΑ 320679/9-11-2005 που αφορούσε την ενίσχυση της παραγόμενης ποσότητας αιγοπρόβειου γάλακτος με βάση ποιοτικά και ποσοτικά κριτήρια, συνέβαλλε αφενός μεν στη βελτίωση της ποιότητας του παραγόμενου αιγοπρόβειου γάλακτος αφετέρου δε στην αύξηση της παραγόμενης και διακινούμενης ποσότητας. Μετά την κατάργηση ισχύος της σχετικής νομοθεσίας, δεν υπήρξε μέριμνα για τη δημιουργία ισοδύναμου μέτρου που να λειτουργήσει ως κίνητρο για τη συνέχεια των θετικών αποτελεσμάτων.
- 2. Πιστοποιητικό Ποιότητας Γάλακτος.** Για τον αποτελεσματικότερο έλεγχο του συνόλου της παραγόμενης ποσότητας γάλακτος, αλλά και τον πλήρη έλεγχο του διακινούμενου γάλακτος, όλοι οι κτηνοτρόφοι-παραγωγοί πρέπει να διαθέτουν «πιστοποιητικό ποιότητας γάλακτος» από τον ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ (συνεργασία με Γενική Διεύθυνση Κτηνιατρικής του ΥΠΑΑΤ και τον ΟΠΕΚΕΠΕ). Με τον τρόπο αυτό θα έχουμε πλήρη εικόνα της παραγωγής γάλακτος στη χώρα – κάτι που δεν υπάρχει σήμερα – και παράλληλα θα εντοπισθούν σημαντικές ποσότητες γάλακτος που διαφεύγουν από το σύστημα ελέγχου του Οργανισμού μας. Για παράδειγμα, χιλιάδες αιγοπροβατοτρόφοι με συνολικό αριθμό θηλυκών ζώων στην εκμετάλλευσή τους μεγαλύτερο από 300, διακινούν μικροποσότητες γάλακτος ή/και καθόλου).
- 3. Πρέπει να βρεθούν τρόποι αξιοποίησης του γίδινου γάλακτος και να αναδειχθούν τα διατροφικά του πλεονεκτήματα (παραγωγή και προβολή των γαλακτοκομικών προϊόντων από γίδινο γάλα).** Σημειώνεται ότι στο έτος 2013 υπήρξε μια αυξημένη ζήτηση για νωπό γίδινο γάλα, τόσο από ελληνικές εταιρείες όσο και από ξένες. Η αιγοτροφία πλήγηκε περισσότερο από την προβατοτροφία, καθώς

εκτός των άλλων δημιουργήθηκαν και σοβαρά προβλήματα με τη βόσκηση των ζώων (π.χ. καταστροφή δασικών εκτάσεων και βοσκοτόπων από πυρκαγιές).

- 4. Πρέπει να καταγραφούν οι εκμεταλλεύσεις με ικανό αριθμό ζώων (π.χ. μεγαλύτερο από 300) και αφού ενημερωθούν οι κτηνοτρόφοι, να ελέγχεται αν πράγματι διακινείται η παραγόμενη ποσότητα γάλακτος και να προωθηθεί η καθετοποίηση της παραγωγής.**
  - 5. Ανάδειξη, προβολή και προώθηση των ελληνικών παραδοσιακών τυριών.** Η σύνδεσή τους με το τουριστικό προϊόν, μπορεί να οδηγήσει σε ανάπτυξη του κτηνοτροφικού κλάδου.
  - 6. Η ενημέρωση των καταναλωτών και ενδεχομένως η δημιουργία υπηρεσίας αρμόδιας με την προώθηση των γαλακτοκομικών μας προϊόντων στις πρεσβείες της Ελλάδας στο εξωτερικό, θα μπορούσε να αυξήσει τις εξαγωγές και να αποτελέσει κίνητρο για την ανάπτυξη της αιγοπροβατοτροφίας.**
  - 7. Διεπαγγελματική Φέτας.** Η φέτα αποτελεί ένα ξεχωριστό και ιδιαίτερα ευαίσθητο προϊόν της ελληνικής αιγοπροβατοτροφίας. Δεν είναι απλά ένα γαλακτοκομικό προϊόν. Είναι προϊόν ΠΟΠ και μάλιστα η παραγωγή της ξεπερνά το 90% των παραγόμενων ελληνικών ΠΟΠ τυριών. Θα μπορούσε δε να χαρακτηριστεί και ως το υπ' αριθμόν ένα εθνικό προϊόν. Η ζήτησή της είναι αυξημένη τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό. Θα πρέπει να τη διαφυλάξουμε ως κόρην οφθαλμού και να φροντίσουμε για την αύξηση της παραγωγής της, με ταυτόχρονη προβολή των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της. Η δημιουργία «Διεπαγγελματικής Οργάνωσης» για τη φέτα, υπό την εποπτεία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, μπορεί να συμβάλει τα μέγιστα στην προστασία της.
- Τέλος, επισημαίνεται** ότι θα πρέπει σε επίπεδο Περιφέρειας, αν όχι και σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας, να υπάρξει αποκατάσταση της ισορροπίας μεταξύ της παραγωγής και της μεταποίησης γάλακτος, ώστε αυτό να αποτελέσει και μοχλό ανάπτυξης της τοπικής κοινωνίας. Πρέπει να δοθούν κίνητρα για την ανάπτυξη της αιγοπροβατοτροφίας και την αύξηση της γαλακτοπαραγωγής και επιπλέον να ελεγχθεί η δυναμικότητα των υφιστάμενων μεταποιητικών μονάδων. Σε ορισμένες Περιφερειακές Ενότητες θα μπορούσαν να δημιουργηθούν νέες μεταποιητικές μονάδες ή/και να εκσυγχρονιστούν οι υφιστάμενες εγκαταστάσεις με ενδεχόμενη αύξηση της δυναμικότητάς τους.
- Βιώνουμε μια κρίσιμη περίοδο.** Δεν πρέπει όμως να ξεχνάμε την Ιστορία και την Παράδοσή μας. Εμείς οι Έλληνες, σε κρίσιμες περιόδους, ξέρουμε να κερδίζουμε τόσο τις μάχες όσο και τον πόλεμο.

Πληροφορίες:

Διεύθυνση Διαχείρισης & Ελέγχων Γάλακτος και Κρέατος, Κηφισίας 33, 542 48 Θεσσαλονίκη, τηλ.: 2319 991111, fax: 2310 326450, e-mail:zervas@elog.gr